

Barcelona, 27 de Juny de 1929

La noia de la Torratxa

ANY LIII - Núm. 2609 - 15 cts. - Atrassats 30

Nit de Sant Joan

Aquesta noia espera les nits així, per anar de verbena.
Nosaltres amb ella hi aniríem cada nit.

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nervi

Prou sofrir inutilment de les dites malalties, gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *olstitis*, *anexitis*, *fluixos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres vari-coses* (llagues de les cames), *erupcions escrófuloses*, *eritemes*, *acné*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Píndoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regnerant la sang, la renovent, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundós, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòrrica* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recórrer íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pesse-tes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

Banquets ben servits al HOTEL ORIENT

Rambla del Mig, 20
BARCELONA

"El qui té *Blenorragia* (Purgacions) és perquè vol"

Quan esteu cansats de medicar-vos sense trobar millora, o bé no assoliu un complet guariment de vostra *Blenorràgia* en qualsevol de les seves manifestacions (*uretritis*, *prostatitis*, *crititis*, *artritis*, *gonocòciques*, *gonorrea crònica*, o «gota militar», etc., etc., de l'home, i (*vaginitis*, *metritis*, *leucorrea*, *fluixos*, etc., etc.), de la dona; exigiu al vostre farmacèutic els acreditats

Cachets Neisserinos

i obtindreu un ràpid i perfecte guariment de la vostra malaltia, discretament i sense molèsties.

De venda: *Barcelona*, SUANA, Escudillers, 8; BELTRÁN, Junqueres, 11; *Reus*, SOLER, Llovera, 26 i Centres d'específics.

TEATRE COMICO

Manuel Sugrañes
presenta tots els dies

SHE-SHE

THE GREAT SHOW

¡Ellas!-¡Ellas!
¡Sie!-¡Sie!
Elles!-Elles!

La gran Revista
Die grosse Schau
La grande Revue

La millor Revista d'Espanya

CICLES - MOTOS
ACCESSORIS
ESPORTS

SANROMÀ

Balmes, 62 - BARCELONA - Telèfon 12303

CONSULTEU ABANS DE COMPRAR RES

Els millors discos
són els de

La voz
de su amo

Companyia del Gramòfono
S. A. E.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Un tema d'estiu: dretes i esquerres

De tots és prou coneguda aquella exacta definició de la política de les dretes i de les esquerres. Els partits conservadors o dretistes, com que només tenen uns interessos concrets a defensar — l'autoritat, l'ordre, el proteccionisme i els fonaments bàsics de la societat burgesa, nada a la vida pública amb motiu de la Revolució Francesa—, poden realitzar una tasca més coherent, més lligada, més fonamentada, més seguida que

els partits d'esquerra, que, per definits que estiguin, sempre tenen a la seva banda — la dels principis essencials del progrés—matisos i partits que sempre van més enllà. Aquesta és la fatalitat política dels partits esquerrans i, també, la seva sort. El que passa és que a Catalunya no ha estat mai possible una política esquerrana autèntica, perquè, a dir veritat, cal confessar-ho honestament, la massa general del país és d'un conservadorisme espantós. La pagesia té posat el peu al coll de Barcelona—no hi ha dubte que a Barcelona han dominat els polítics que han arribat amb una primera educació camperola—i la pagesia a tot arreu del món és d'un dretisme extraordinari. Cert que hi ha alguns punts de l'Empordà i de la Costa brava que fan l'efecte d'uns monuments esquerrans, però si ens adonem del repartiment administratiu i electoral que fou fet, després de la darrera guerra civil, ens donem compte que les dretes han dominat a tot arreu, i aquest domini dels pobles i districtes electorals l'han portat a Barcelona moral i materialment.

Esser pairalista té, en principi, un sentit esquerrà. A la fi es defensa un problema de llibertat. Però aquest sentit esquerrà del pairalisme, té res a veure amb les veritables essències o principis liberals del món? Es vol assolir el sentit representatiu i autoritari per donar als organismes oficials un caire socialista, republicà radical-socialista, o es vol seguir les petjades lamentables dels polacs, que han estat "Les dames de les Camèlies" pairalístes del segle XIX, i un cop haguda la propietat del país, ha servit tan sols per realitzar una tasca terriblement conservadora amb Pilsudski al cap, i donant facilitats per tal que els tristos designis napoleònics de Clemenceau poguessin tenir fortitud, en obrir les carreteres als exèrcits blancs del general Wrangel?

Si hem de convertir un poble en domini de les forces feccionàries més desllorigades del món, no val la pena de aconseguir-ho, perquè llavors ens trobarem amb altres problemes plantejats dins d'una dramàtica situació.

Les esquerres catalanes no han tingut aquella coherència de la Comissió d'Acció Política, de la Lliga, de la qual parla En Josep Pla en el segon volum de "Cambó". Però la C. A. P. defensava quatre o cinc interessos concrets —el principi d'autoritat, l'ordre, el proteccionisme i les organitzacions burgeses—, que són les de tots els partits conservadors del món, i, en canvi, les esquerres— en aquest cas minoria selecta—cercava que, en assolir "le but" polític, estigués establerta una política liberal i progressiva. Sí, sí, potser sí, que en Pla té raó en dir que sota el tema federal s'hi han amagat tots els que no volien que el fet pairal fos una realitat. Però en aquest cas també se li pot dir a Pla que darrera la política realista, ferma, seguida, lligada i continuada, tan sols hi havia la defensa d'uns interessos comercials i industrials, com els partits dretistes de França tenen darrera seu la política del "Comitè de Forges" i de la "Union des Intérêts Economiques", portada brillantment pel senador Bitliet.

Les esquerres catalanes han estat disgregades, és cert. Les unes han entrat a la Lliga o s'han quedat prop d'ella, i les altres han marxat del braç amb En Lerroix. Uns quants, però, se n'anaren a casa seva, tot esperant l'hora propícia de fer quelcom pràctic. Ha estat un mal lamentable abandonar la lluita; ha estat una tristesa veure com les petites revifalles morien d'anèmia passional, però, què hi farem? Tot allò és ja llenya d'un foc fet cendra. Serà cosa de tornar-hi. I de pensar que les lliçons ja són prou. Però si avui hi ha alguna responsabilitat a demanar, no és pas a aquells homes de l'Esquerra que no arribaren a entendre's ells amb ells, sinó a aquells que després d'èsser-ho tot, amos de tot, han deixat perdre el valor moral de la seva influència.

Com dèiem la setmana passada, no prengueren pas part en els darrers fets populars ni Coromines, ni Hurtado, ni Lluhi, ni Josep Carner, ni cap dels que, vius avui, foren capitosts dels matisos esquerrans de Barcelona.

FRANCESC MADRID

TEATRE DINAMIC?

Amb molt bon èxit ha començat l'actuació de l'Associació de teatre selecte. Hom lloava l'obra de Puig, l'obra de Carrion, els decorats, els intèrpretes. Però en parlar de l'assaig de Bertrana, tothom s'entrebancava.

Realment, malgrat les explicacions embrollades del programa, ningú no entenia què volia dir això de "teatre dinàmic". És probable que no ho sapiguessin els actors, ja que no solament no els vàrem veure muntar en cap estre mecànic per anar més de pressa ans encara vàrem veure que s'adormien una mica. Tan poc dinamisme hi havia a l'escena, que gairebé tots els actors estaven asseguts o ajeguts.

Abans de la representació, la gent es deia molt seriosa, pels passadissos:

—Sabeu?... Ara faran allò del teatre dispèptic.

—Com?

—Sí; Sabeu? Escèptic...

Encara, a l'endemà, el públic no s'havia posat pas d'acord amb l'autor sobre la denominació que calia donar al seu assaig de teatre nou. Així vaig trobar un "savi" que va dir-me:

—Sabeu? Allò del teatre estàtic de Bertrana m'ha agradat força!

Estàtic?

Anava a replicar. Però vaig meditar un moment. I, fet i fet, vaig adonar-me que el meu interlocutor millor que ningú, millor que el propi autor, havia encertat el nom.

—Tot serà — em vaig dir — que faci escola!

PARAULES D'AFECTE A TOMÀS BORRÀS

Avui el carter — com tants altres dies, com gairebé cada dia — ha trucat a casa nostra, ens ha lliurat uns certificats. Aquests certificats contenen uns llibres: els tres últims — últims per ara — que ha publicat a Madrid Tomàs Borràs. Tomàs Borràs és un dels escriptors castellans de més fina sensibilitat, un dels poetes més delicats. L'obra de Tomàs Borràs té una alta qualitat: senyoriu, una gran finor espiritual, una gràcia d'ales. L'obra de Tomàs Borràs té olor de joventut perenne, no en un sentit d'inexperiència, sinó de força física, de plèthora, d'entusiasme.

Aquesta ànima jove de Tomàs Borràs l'ha portat, àvida, a conrear tots els gèneres: la poesia lírica, la crítica, la novella, el conte, el teatre, des de l'òpera a la revista, passant per la comèdia. Tot, amb un bon gust incomparable, amb un incomparable sentit de modernitat.

Tomàs Borràs ha escrit òperes com El Avapiés, on la goyesca de sempre es salva del crom tronat i vulgarísim; comèdies modernes com El hombre más guapo del mundo, El honor de Messié La Pringue, i La Anunciación; novel·les com La pared de tela de araña, que té regust de Les mil nits i una nit...

Tomàs Borràs ha estat periodista que ha ennoblit el periodisme, que li ha donat agilitat i eurítmia. Tomàs Borràs ha posat sempre en la seva obra bondat i bellesa.

Nosaltres recordem una crònica de Tomàs Borràs, quan la mort de la Fornarina, plena d'emoció, de tendror, de delicadesa; una crònica que finalitzava dient-nos que de Fornarina ja sols ens restava el seu somriure etern. Aquesta crònica, que va unida al primer dolor seriós de la nostra joventut, ens féu estimar l'obra d'aquest artista fi, subtil, delicat, que és Tomàs Borràs.

I recordem un conte, d'una bellesa definitiva: El niño nuevo. Si algun dia arribéssim a ésser ministres d'Instrucció Pública, declarariem aquest conte de lectura obligatòria en les escoles de nens i nenes.

Però hi ha una altra cosa: Tomàs Borràs és un gran amic de Catalunya. Ell fou un dels primers signants dels intellectuals castellans en defensa de la llengua catalana. Ell coneix el moment i el passat de la nostra literatura.

Ell ha traduït obres d'escriptors catalans. Ell ens ha parlat — amb elogi efusiu — de López-Picó, de Carles Riba, de Puig i Ferrer.

Avui, quan hem rebut aquests llibres de Tomàs Borràs, nosaltres hem volgut acusar-li rebut des d'aquestes pàgines sempre cordials, amb unes paraules de cordialitat i admiració.

VIRAI

Ferran Bosch

El nostre company, que avui inaugura una exposició dels seus dibuixos a la Sala Parés.

A la flor de la joventut, ple d'illusions i d'entusiasme, amb els seus mèrits, amb la força dels seus dibuixos, s'ha obert pas i ha conquistat un lloc entre els preferits, entre els dibuixants de primera categoria. No en va col·labora a moltes de les revistes que es publiquen avui a Espanya.

Actualment hi ha una important firma de Madrid que el conquista per a contractar-lo i emportar-se'l a la "villa i corte". Algú se n'alegraria que marxés, però per ara es queda aquí. La seva especialitat, però, són les dones. ¿No heu vist mai una dona pel carrer, ben vestida, ben perfu-

Ferran Bosch

mada i de línies perfectes? Doncs així són els dibuixos d'en Bosch. Tenen vida, i color, com aquestes dones, que en veure-les passar no podem resistir la temptació de girar el cap i tornar-les a contemplar.

En Bosch pot tutejar-se amb els més populars dibuixants, no sols d'Espanya, sinó àdhuc amb els de l'Estranger.

La seva exposició es veurà molt concorreguda, i li donarà més ànsies per a treballar i continuar el camí emprès, ja que no li manquen al nostre company Bosch, aptituds, cultura i temperament artístic.

AGREDOLÇOS

LA DECADENCIA DEL BARRET DE PALLA.

L'ús del barret de palla decau de dia en dia, o, millor dit, d'estiu en estiu. Anys enrera, el seu ús era universal. I democràtic. Ara és, encara, més democràtic que universal. La distinció que, de fet, s'estableix entre la gorra i el flexible, no existeix entre la gorra i el barret de palla, el qual, temps enrera, bandejava per igual la gorra i el flexible.

L'aparició del barret de palla era una cosa tan esperada i comentada com la de la primera oreneta. Però era per Corpus que la volada es feia general. Nous, immaculats, flamants, eren una gaia nota de color inconfusible. De primer, la refilada dels ocells: la primavera; després, la voladissa dels barrets de palla: l'estiu. I això, en certs indrets, com en les nostres Ríambles, per exemple, era una cosa tan senyalada, tan característica, que al barceloní més distret li arribava al cor.

Però, avui dia, el barret de palla ja no és el que era. L'ha matat la guerra? Qui sap! Sigui com sigui, cal dir-li adéu sense gaire recança. No hem pas de sacrificar el nostre cap a una nota alegre o de color. El barret de palla ens fa l'efecte d'una mena de cistella rígida, molt útil, sens dubte, per anar a fer cargols, que oprimeix el front com una cinta d'acer. Es el cap qui s'ha d'adaptar al barret i no el barret al cap.

I després, la seva uniformitat antipàtica. Res de tan poc personal. Canvia, sí, segons la moda de l'any, el color de les cintes, l'amplària de les ales, l'alçària de les co-

pes. Però una vegada la moda n'ha decretat les característiques, la uniformitat és tan absoluta com la d'aquests altres estafolans barrets de capellà, que donen, als que els porten, o una cara sinistra o de trua.

Congratulem-nos, doncs, de la desaparició del barret de palla. I congratulem-nos, sobretot, de l'actual tendència d'anar sense res al cap. Es més pràctic, més sa, més gentil i més avinent al nostre clima suau.

Es clar que el costum—l'única raó d'obrar de molta gent—fa que encara quedin alguns barrets de palla escadussers. Però el que es diu un convençut, un home que decididament ens en faci l'elogi, no es troba, no existeix.

Es dir, n'hi ha un. I aquest un és Mussolini. Us estranya? Per què diantre — preguntareu — és partidari Mussolini—l'home de ferro que li diuen els camises negres—del barret de palla? No fóra més lògic que fos partidari, per exemple, d'un casc d'acer?

No, no ho seria. La indústria del barret de palla era una indústria molt pròspera a Itàlia. L'exportació d'aquest article representava una important font de riquesa. Però d'ençà que aquesta classe de capells ja no es porten, els barreters italians, que són molts, estan en crisi.

La primera mesura de Mussolini ha estat digna del cèsar. D'ara en avant, a l'estiu, tots els estudiants hauran de dur barrets de palla. I aquests barrets, segons les facultats, duran la cinta vermella, blava, verda... com una mena de distintiu de la respectiva Facultat.

Reeixirà Mussolini? Ell va dir un dia, davant 500.000 feixistes, que fins llavors havia guanyat totes les batalles. Dubtem que guanyi també la del barret de palla.

PEROT

—On vas?

--On vols que vagi? A passar el dia a l'Exposició!

El riu Llobregat

Ha albirat a Barcelona,
des del cor dels Pireneus,
i rellisca i s'abraona
per anà a besar-li els peus.

Salta, corre, serpenteja,
va engruixint el seu braó.
Neix i amb feines barboteja,
però després devé cançó.

Cançó forta, cançó noble,
que enriqueix tot el redòs,
sap ell que és vena d'un poble
i segueix tot el seu cos.

Té mil fonts i mil rieres
que vers ell se'n van de dret,
i li aboquen rialleres
el raig prim del cantiret.

I ell, content, ho arreplega,
ja ho escamparà després;
tot és força que arrossega
pel va-i-ve de mil telès.

Besa pobles, fa mil tortes,
somrient a cada indret;
tot passant, rega les hortes
i ens apaga a tots la set.

De vegades, s'encabrida
i apareix rogenic, altiu,
i es rebolca i bronz i crida
com si fòs un altre riu.

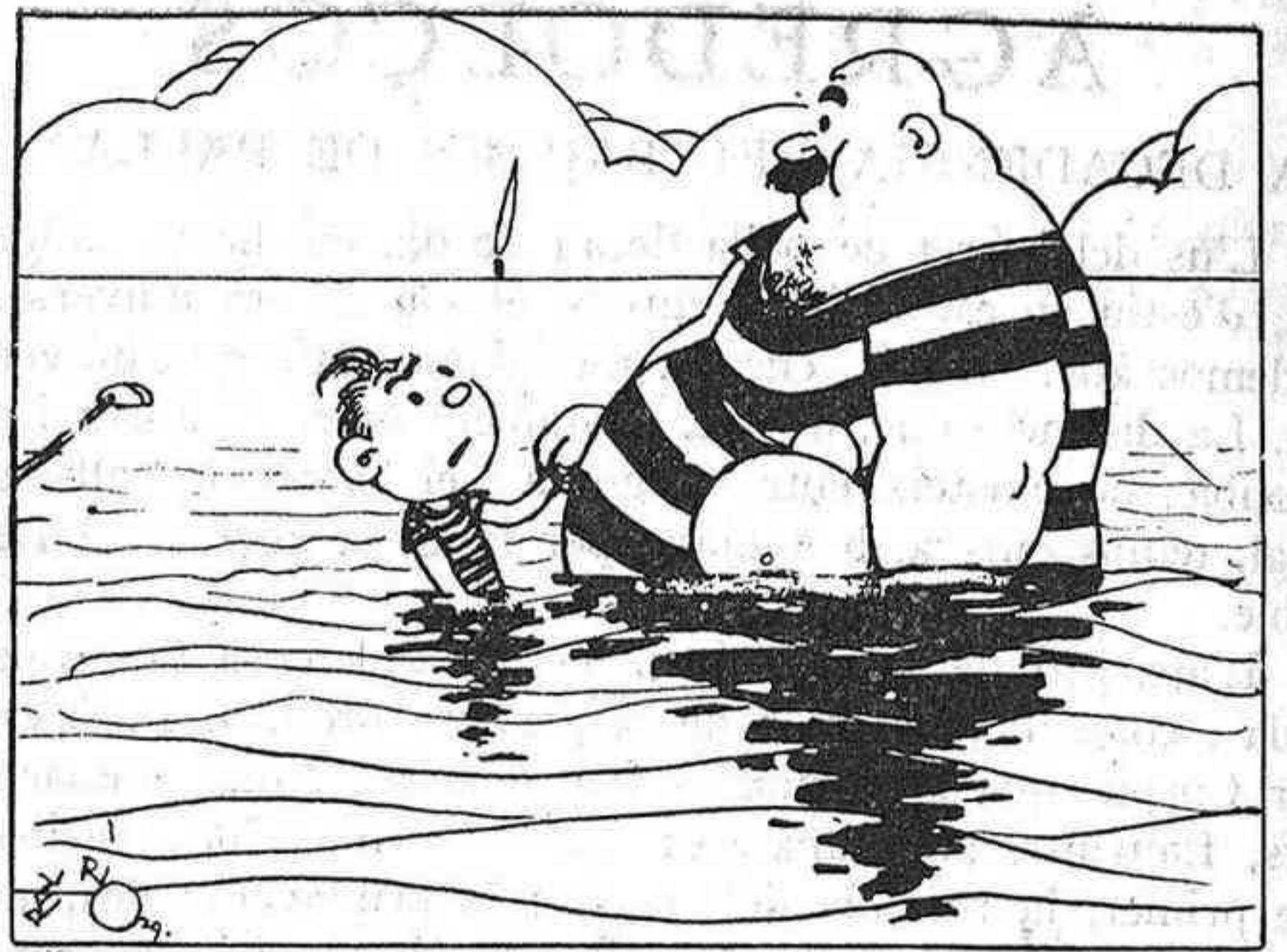
Però, tot seguit, s'aplana
i devé tan reposat,
que fins sembla que demana:
"Perdoneu, al Llobregat!"

I se'n va saltant rescloses
i escorrent-se entre verdor.
Al seu pas, totes les coses
s'encomanen sa frescor.

Va a di al mar les seves penes
i el neguit del seu camí,
i es rebolca en llit d'arenes
quan s'adona de la fi.

Quan el besa alguna onada,
explicant d'on ve, somriu,
i amb la boca ben badada
i amb el cor obert, ell diu:

"He albirat a Barcelona
des del cor dels Pireneus
i he dit: —A aquesta madona
jo li vaig a besà els peus!"

—Papà, per què és tan salada l'aigua del mar?

—Perquè hi ha molt bacallà.

"Això et donarà pa"

El meu amic Cisquet Viader, que tenia aleshores divuit anys i una afecció boja pel dibuix, regentava amb la seva mare, vídua, una esquifida botigueta d'herbolari del barri de Sant Just, en la qual ja els avis, besavis i rebesavis havien viscut defensant sempre una miserable situació econòmica.

A desgrat de sa mare, el xicot, vinga embrutar papers damunt del taulell, entre un pot de sangoneres i un feix de mates seques de farigola. I cada volta que la vella l'atrapava amb el llapis als dits, invariablement hauríeu sentit el mateix regany:

—Ganàpia!... Altra vegada amb els ninots?... Això et donarà pa!...

Durant setmanes i mesos, idèntica cantarella de reconvençió, que es feia ja pesada, irresistible a les oïdes de l'illusionat aprenent d'artista.

"Això et donarà pa!..." "Això et donarà pa!..."

Tant insistí la bona dona amb la dita del pa, que un dia, el xicot, empipat, agafa la cartera dels seus originals i se'n va a oferir-los a l'editor d'un setmanari il·lustrat, el qual li accepta sis dibuixets pels que li foren abonades vint pessetones.

Més content que un gos amb un os i més eixerit que un pèsol, el meu amic se n'anà corrent cap a la fleca on la seva mare acostumava a comprar el pa; i deixant damunt del taulell els quatre duros, encarregà amb un to imperatiu, gairebé dictatorial:

—Demà, al matí, porteu trenta pans de quilo a casa.

La mare d'en Cisquet, en veure descarregar el carretó del forn a la seva botiga, clamà plena d'astorament:

—Uui!... Jesús!... D'on surt, tant pa?

—Dels meus ninots, mare! — respongué el xicot.— Ja veieu si en donen. Avui n'hi haurà per nosaltres, i pels pobres del barri.

I com fos que cada dia anés fent més progressos en el dibuix, aviat traspassaren la botiga d'herbolari; i avui viuen a París, el xicot obrint-se pas triomfalment en el camí de la glòria; la pobra mare, satisfeta i orgullosa del seu fill artista.

Nit de "Verbena"

Els carrers estan que no es pot donar un pas; sembla que la gent ha fet prometença de passar la nit al carrer.

Ara passa una dona amb un test d'alfàbrega, ara un matrimoni amb la coca, ara un automòbil amb els "clàssics" "juerguistes", ara una dona de viure alegre que està més trista que una anxova de pot, ara torna a passar per tercera o quarta vegada el "sereno" del barri, que, dit sigui de passada, no entenc per què porten aquest fanal, amb la llum que hi ha pels carrers; no els fa altra cosa que nosa.

La majoria de gent també passeja avorrida; però és allò, és la tradició.

Ara trobo un carrer guarnit on hi fan ball, la joventut es diverteix mentre les mares fan una becaina (almenys ho fan veure); ara un embriac que fa tentines.

La nit de Sant Joan és, potser, la nit més misteriosa de l'any.

Mentre al carrer hi ha tot aquest bullit, en un d'aquests carrers de més gatzara, un llum de petroli illumina amb llum de misteri una cambra on hi jeu un infantó malalt que, més aviat amb els ulls que amb la veu, crida la mare que vetlla al seu costat. La mare, de tant en tant, tomba la cara a la paret i li rellisquen dues llàgrimes cara avall, que són les que obren el pas per les altres que hauran de passar-hi. A un recó de la cambra, un home, assegut en una cadira, té la cara amagada entre les seves mans plenes de durícies.

Pel carrer passen uns quants joves cridant sense solta. El nen demana que els facin callar. Surt el pare, com un llamp, demana als joves que callin, i com que és nit de verbena, i algú portaria una copa de més al seu cos, sentint-se valent, treu un ganivet i parteix el cor del pare.

Tornen a allunyar-se com si no hagués passat res.
Es nit de verbena!

BAMBI

L'home bo

Sí, senyors; encara que sembli mentida, nosaltres l'hem conegut, l'home bo. Era un home, si fa o no fa, com els altres, físicament; però era bo, i aqueixa rara qualitat és la que ens mou a fer remarcable la seva personalitat.

D'homes bons i dolents (de les dones no en parlem; totes són bones) n'hi ha que ho són per sistema, ho són com si obeïssin a un pla premeditat, i els altres, com el nostre heroi mateix, són bons perquè ja hi van néixer, ja ho porten escrit, com si diguéssim.

L'home bo estava intimament lligat a un sens fi de petites gestes que el portaven per un camí que, indubtablement, l'havien de fer mereixedor d'un premi, si no en aqueixa vida, en l'altra, que és on es passa balanç dels nostres actes, de la nostra estada a la Terra.

L'home bo pagava, sense protestar, els impostos; cèdula, inquilinat, lloguer, etc.; estava sempre al corrent amb el sastre, el sabater i la portera; era fidel a la dona, no anava al teatre a veure revistes, complia els seus deures amb l'església; era subscriptor d'un diari catòlic, no feia mai tard al treball, no deia mai mal de ningú, ni tan sols de Rucabado; estava ben convençut, en una paraula, que no passava res i anàvem tan bé.

El nostre home va posar-se malalt, tant, que el metge diagnosticà que se'n faria les tres pedretes, i ell, deixant-se portar de la seva bonhomia, va morir per no posar en ridícul el galeno. El seu traspàs no fou pas massa comentat: Pobret! Tan bo que era! Nostre Senyor ja el deu esperar!

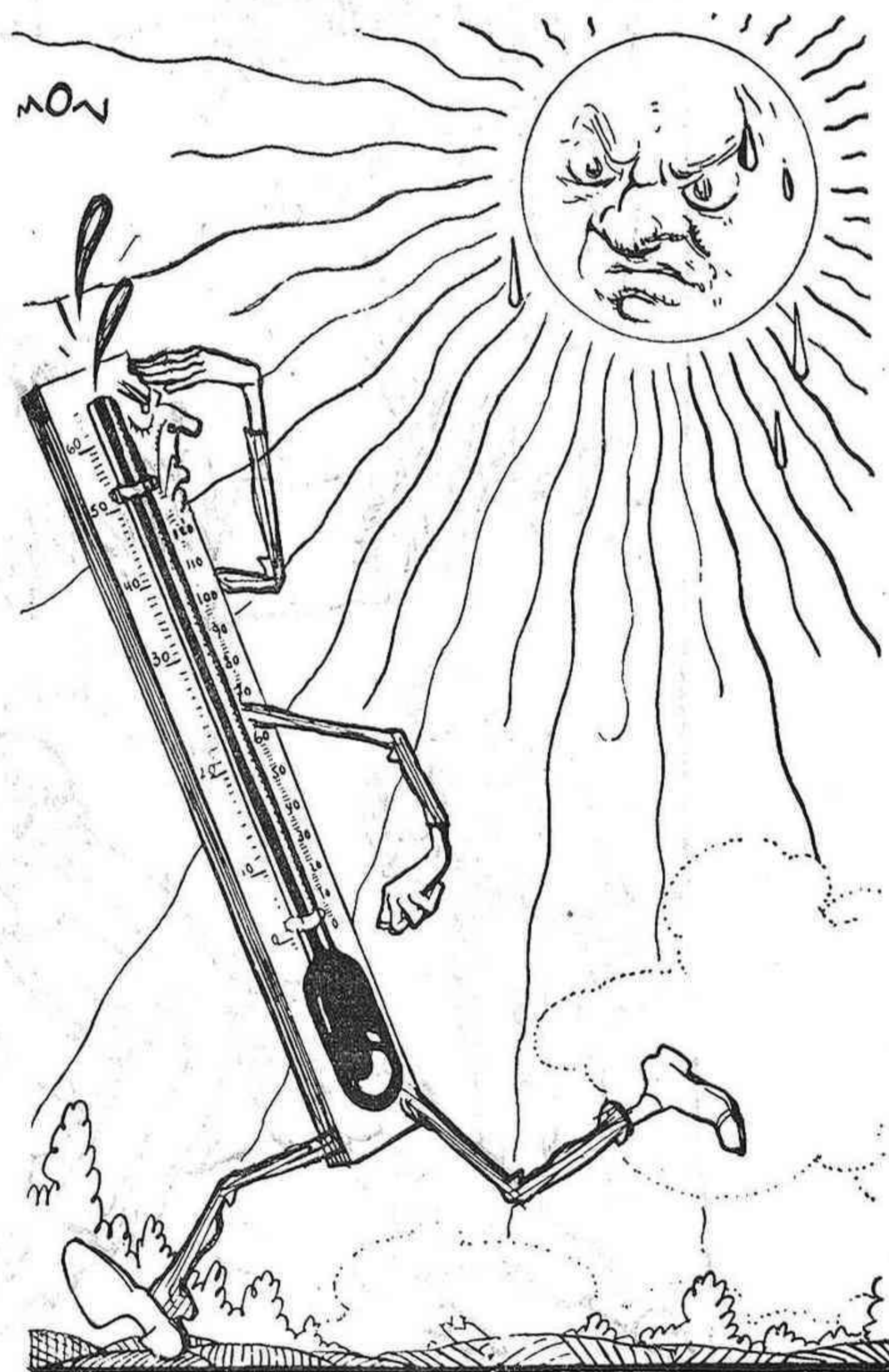
Ja a l'altre barri, emprengué el camí que tots haveu de fer; i en arribar al cancell de la porta de la qual n'és l'amo Sant Pere, trucà tímidament. Sortí el gloriós porter i, prèvia una minuciosa comprovació dels papers, digué a l'aspirant: "—Aquí també tenim el nostres, de papers, on hi portem al dia la vida dels morts; ara els miraré i veurem si el balanç us és favorable.

Al cap d'una estoneta reaparegué amb una pissarra, tota escrita, a la mà; es dirigí amb to compungit a l'home bo, tot dient-li:

—No us puc admetre, ja que el reglament d'aqueixa mansió sols dóna dret d'entrada als bons—, i bo i ensenyant-li la pissarra, afegí encara: "i el resum de la vostra vida no ho diu pas així".

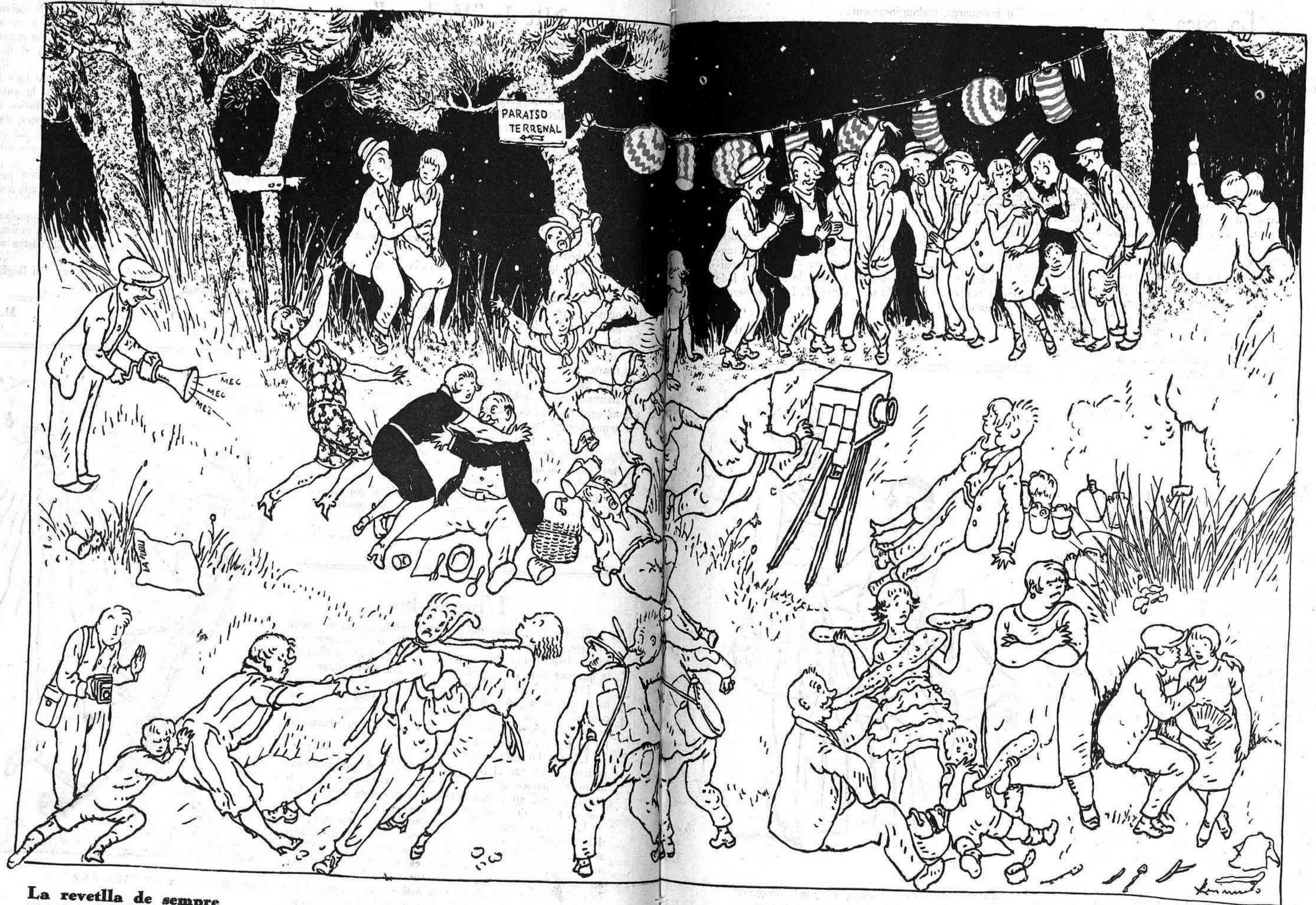
En efecte, al capdavant de la pissarra s'hi llegia, perfectament, aqueixa paraula: "Dropo".

M. G.

ELS PROPOSITS DE CADA ANY

—Això no pot ésser! Presento la dimissió!

La revetlla de sempre

Coques, vi, ball, gatzara... i una mica d'amor

La coca

Ja hi tornem a ésser. Altra vegada la coca ensucrada i plena de pinyons.

La coca pròdiga i atraient ja torna, i nosaltres ja l'esperem. Cada any l'esperem, igual com si aquesta coca ens tragués el ventre de pena.

Hi ha qui s'empenyora la camisa, i es gasta la setmanada per celebrar la seva "rentrée", qui s'embriaga, i qui passa tota la nit al carrer, fora de casa, rodant d'esma, esperant que surti el sol; quan la té ben païda, se'n va a jeure, satisfet d'haver acomplert un deure tradicional.

Els que tot l'any, acostumats a menjar pa dur i rosegons de pa sec, passegen la coca a pes de braços, i quan l'han passejada prou, i han agafat el baf de la verbena i s'ha pansit per la calor, llavors la desemboliquen com una sorpresa, al mig del carrer, damunt d'una taula voltada de tota la família, trago ve i trago va, la coca va retallant-se en mig de rialles, foc, i espetecs; la masteguen amb una fe i una devoció, que hom, si reflexiona, no pot de menys de pensar que la coca té quelcom de sinistre, i de tràgica.

Si poguéssim, tot d'una, tastar totes les coques, des de la primitiva, fins la d'avui, veuríem que cada coca té un gust diferent, perquè cada vegada es pasta en èpoques diferents, i els homes, quan les pastegen, hi deixen el regust del seu segle, el regust de les seves mans destructores, i la substància del seu esperit creador.

BALDOMER XIFRÉ

Miniatures estivals

I

Aromes verges, aromes fortes i sanitoses de les nostres muntanyes — espígol, ruda, romaní, farigola — encensen el nostre passeig matinal, en aquest dolcíssim i meravellós jorn de començament d'estiu, entre Sant Joan i Sant Pere.

La tebior de la terra, de la terra acarjada pels primers raigs de sol; l'escalf d'aqueixa matrona atrafegada com mai amb els quefers sagrats de una casta i fecunda germinació, se'ns encomana a tu i a mi.

I aviat en el teu cor s'insinuen emocions i desigs que es daleixen per florir arran de llavis — oh, impaciència dels besos al redós de la Natura! —; i aviat en mos ulls apunta la flama que ha d'avivar-se en l'amorós sol del teu esguard.

II

Sèiem a l'ombra frescal d'uns vells lledoners, no molt lluny de la vileta en festa.

Exhaurides les paraules que ens acabava d'inspirar el bon seny amorós, emmudiren nostres llavis enfebrosits i vingué, dolçament suau, tendrament, afable, gairebé insensible, l'eloqüència dels esguards ardents i de les mans bellugadisses de neguit.

A poca estona, trencant la pregona solitud que tant ens plaia, clars, precisos, arribaren a les nostres oïdes els primers espinguets de la tenora d'una cobla, apuntant una xamosa sardana d'En Pep Ventura.

Tu insinuares, melangiosament:

—Com exalten l'amor, aqueixes notes!

—L'amor, només?... Tanmateix, l'airoso i estrident tenora que així accelera el bategar dels nostres cors, no fóra també un bon clarí de guerra... el jorn que ens haguéssim de tirar els plats pel cap?...

III

En arribar a casa, i ben segur amb el piadós intent d'apaivagar tanta malenconia com dúiem pintada al rostre, les mans curoses i feineres de la vella posaren uns brots de ginesta i unes sagnants roselles en l'esvelt vas de flors de la taula del menjador.

—Gràcies, mare!... Joia pels ulls i joia pel cor! — digueres.

Procura, amiga, que sien joia per l'enteniment, també. Que en contemplar les roselles i la ginesta, sàpigues, tanmateix, veure en elles — veure i estimar — els llocs pai-rals d'on han estat arrencades amb dolor de les flors i de la mare terra, que sempre és més abnegada i més generosa que els homes.

FRA NOI

—En què ho has conegut que el teu marit t'enganya?

—En què ahir em va comprar un braçalet de brillants.

—Ai quines ganes tinc que m'enganyi el meu.

EL BANYISTA TRADICIONAL

—Ja em perdonaran, però jo de cap a l'aigua!

Són d'exportació

Una vegada donaren a Londres la nova que dos habitants de Març havien tocat terra a Dover; es tractava de dos anglesos que s'havien introduït a Anglaterra; dos anglesos d'exportació que es trobaven a Calais, on pensaven prendre un vaixell per anar a Amèrica, complint la seva missió d'exhibir-se i tot badant agafaren el correu de Dover.

Aquests anglesos no tenen res a veure amb els seus compatriotes que porten la marca del país, que viuen si fa o no fa com nosaltres mateixos i físicament no se'ns diferencien gaire i dels quals n'hi ha fins i tot de rossos. Els anglesos d'exportació que tan sovint admirem pels carrers de Barcelona són d'una fornada especial i així que aconseguen una aparença prou britànica que no deixi lloc a dubtes sobre el seu origen i la qualitat del "brandy" predilecte, són enviats a voltant món amb un fi difícil d'escatir.

Algú ha dit que eren fets amb motllos, assegurant que de motllos sols n'hi havia un per a homes i dones i que amb uns lleugers tocs decoratius diferenciaven després els sexes. Malgrat els nassos d'albergínia, sempre iguals, que donen certa versemblança a tal afirmació, no crec que això sigui veritat. Seria una facècia indigna de la seriosa Britània, fer-nos passar per persones uns autòmats que amb tanta gràcia saben portar el minúscul barret i badar davant de quatre pedres posades unes sobre les altres si els dieu que són unes ruïnes.

Ademés que jo n'he vist algun fent cua a un pixador de la Rambla i això suposaria haver arribat a un grau de perfecció en el mecanisme que no crec pas que s'hagi aconseguit.

El que sí sembla comprovat és que els anglesos que dintre Anglaterra treballen, juguen, estudien, s'enamoren, beuen i fan tot lo que els altres mortals, desconeixen aquest tipus de compatriota i quan surten a l'estranger i el veuen

per primera vegada, l'admiran com una curiositat del país visitat.

Cal remarcar el fet que sovint es perden i ningú els ho coneix, potser perquè ja tenen sempre l'aire de no saber per on van i no hi ha ningú que sàpiga portar amb tanta dignitat aquest aire; ho fa la bona fe, però cal que aquesta bona fe sigui del tot britànica. Un català que es perdi, per més bona fe que tingui, tot seguit adopta un posat d'enze; a un anglès que parlem mai li veureu posat d'enze, potser per la mateixa raó per la qual mai el veureu perdut.

L'honor artístic d'Anglaterra els exigeix que visitin Museus i Biblioteques i que admirin els monuments i tot lo que el Baedeker digui que s'ha d'admirar, i ells, ingènua-ment, visiten i admiren tot lo que els indiquen amb la mateixa bona voluntat que admirarien un camp de bledes si el Baedeker els digués que un camp de bledes és l'essència de l'art.

Les veïnes envejoses

Vivien al mateix replà, i per això és que l'una sabia ben aviat tot el que feia l'altra.

I els vingué el rampell d'imitar-se i de superar-se. Començaren les orgues amb motiu del frega-peus de l'escala.

La senyora Manela, la de la primera porta, posava una estoreta de "coco"?... L'altra, la senyora Quima, la de la segona porta, posava una estoreta de "pinya". I si les estores de "pinya" no existien, les feia inventar pels estorers.

Un dia la senyora Quima tenia el gust d'estrenar un vestit de sedalina?... L'endemà la senyora Manela n'estrenava un de sedalassa, un teixit nou que s'empescava

ella sola per tapar les infules de la seva competidora.

Vingué el sant del marit de la senyora Manela, i aquesta volgué llençar la casa per la finestra; mobles nous, catifes noves, vaixel·la de la més fina, aparells d'illuminació dels més moderns... L'altra, que tot seguit se n'assabentà, vinga vaixel·la, i aparells, i catifes i mobiliari del més car; i tot per celebrar la primera comunió de la nena.

I arribà que l'enveja i la pruija de dilapidació, començaren a fer estralls damunt d'aquelles famílies.

Aleshores ambdues veïnes devingueren desgraciades, perquè la misèria va envair les cases llurs.

En veure's pobra, pobra, la senyora Manela, la de la primera porta, es decidí un dia a sortir al carrer a demanar caritat.

L'hauríeu vista a la cantonada del carrer, allargant la seva mà esquelètica que aguantava un platet de llauna.

Per no ésser menys, la senyora Quima, la veïna de la segona porta, es posà també a captar a la cantonada del davant...

Sinó que, envejosa encara, en comptes d'un plat de llauna, allargava l'últim símbol de la seva grandesa: el cendrer d'or del seu marit.

FRA NOI

Divagacions insubstancials

ESTADÍSTIQUES

Res no hi ha que reflecteixi tant la dèria sintètica d'avui dia com les estadístiques.

Les estadístiques són la síntesi de tot allò que s'esdevé arreu.

Amb quatre números, posats dins un quadro, es poden dir més coses que no pas digueren tots plegats els escriptors del segle passat.

La fol·lia de la velocitat ha temptat a tothom; la dèria detallista ja ha passat a la història.

No és possible que un hom, dalt d'un avió, pugui contemplar el paisatge en detall; però, en canvi, l'assaboreix en conjunt.

De l'època actual se'n podria dir l'època de les grans conjuncions.

Parlar de llargues distàncies, és considerat ja com una cosa anacrònica. L'enginy humà ha fet i fa tots els possibles per no trobar obstacles en res, ni enlloc. Arribarà a aconseguir-ho?

Potser sí. Però llavors, quin canvi, quin trasbals no sofrirà tot plegat, quins sentiments més diferents, i quines passions, les que llavors faran moure la humanitat.

I per resumir-ho tot, amb uns senzills numerets posats amb cert ordre n'hi haurà prou.

Les estadístiques seran com una mena de poemes, que sense engany, sense estilització de cap mena, mostraran als nostres hereus tot allò que férem nosaltres.

Ni platitud romana ni subtil gràcia grega. Tot això haurà desaparegut per deixar pas a la lògica irrefutable de les xifres. Cal que les mirem amb simpatia, ja que elles seran els poemes heroics de les edats futures.

JOAQUIM AROCA

GRAN TEATRE DEL LICEU

PARSIFAL

El gran oratori de Ricard Wagner ens fou representat en les funcions de dissabte i de dilluns amb el gran respecte i l'ostentació que mereix. No dubto que hi haurà qui hi tingui que dir, de tan completes i complicades que foren les disposicions deixades pel gran mestre per a l'execució de l'obra a Bayreuth.

Naturalment que li ha d'ésser difícil al públic comprendre l'efecte irresistible de la presència corporal de Kundry, que fins per Walkiria algú trobaria excessiva. Però la Sra. Hafgren té una veu poderosa i comprèn perfectament com s'ha de cantar una òpera wagneriana. El Sr. Strack és un bell plançó d'home, i el paper de "Parsifal" li escau. Groenen, Marowsky i Wiedemann estan bé en els seus papers d'Amfortas, Gurnemanz i Klingsor. Alguna de les flors (ballarines) estava veritablement corprenedora.

La "Schola Orpheonica", que dirigeix el mestre Josep Alier, cantà molt bé els corals de la consagració del Divendres Sant, només que en certs moments l'excessiva llunyania (o les precaucions preses per a simular-ne) en feien emboirar massa l'efecte. La interpretació de l'obra pel Director E. Szenkar fou brillant i fins en alguns moments colorida en excés.

Només emparat en l'anònim m'atreveixo a escriure una cosa que molts pensaven dissabte i dilluns. Desventuradament, la música del gran oratori wagnerià no guanya res amb la representació. Per això he començat dient que l'obra fou presentada amb l'ostentació i el respecte que mereix. Tots els artistes estaven bé. I això no obstant, l'home que sent la divina bellesa d'aquella música i més encara el que comprèn l'art exquisit de la seva orquestració es troba en la situació humiliant d'haver de fer concessions al snob i al filisteu a qui la representació fatiga.

No ens fem il·lusions. L'efecte tal vegada es dissimuli un xic a Bayreuth, però en general és el mateix a Barcelona i a Alemanya. El drama líric wagnerià, i això en cap cas com en el "Parsifal", no és una fórmula encertada en tant com a representació teatral.

En la meua joventut he sentit fer uns elogis estupefaents de la filosofia wagneriana, cosa que avui ja és més rar de sentir. I jo crec que amb la forma teatral del drama líric passava el mateix. Tant la filosofia com la fórmula del drama líric wagnerians, han viscut a expenses de la música que amb filosofia o sense, amb representació o sense representació, fou i segueix i seguirà essent una de les més belles manifestacions de l'art humà.

Quan a la sala només hi ha músics, Wagner ens enamora, ens exalta, ens submergeix en un profund i espiritual deliqui.

CLAU DE SOL

ROMEA

Associació de Teatre Selecte. Primera sessió: i primer èxit. El programa el componien "La dama de l'amor feréstec", de Puig i Ferrer; "Poema de port", d'Ambrosi Carrion, i "Una agonia", de Prudenci Bertrana.

"La dama de l'amor feréstec" és una obra d'una potència

Un pobre. — Jo faig una vida de gos.
L'altre. — Que més voldries tu!

magnífica, trepidant, bastida a cops de martell; una obra cenyida en la que no hi ha tipus ni escenes secundàries; una obra en la que els personatges viuen el seu drama amb una màxima intensitat. "La dama de l'amor feréstec" és una de les obres més considerables del nostre teatre. Estrenada per la companyia Vila-Daví al "Goya", i oblidada després, no comprenem com no es representava aquesta obra. Tal vegada l'oblit era voluntari? Tal vegada hom temia ofendre les castes i púdiques orelles del nostre públic? Però és que el nostre públic ha descendit tan avall que s'ofèn amb obres de la bellesa de "La dama de l'amor feréstec" i aplaudeix, en canvi, la imatge porca i escatològica, el mot groller i gruixut de qualsevol comèdia rimada a la manera pitarresca?

"Poema de port" és una obra d'alta, d'ampla volada lírica. Calia que l'autor fes parlar els personatges com parlen els homes i les dones del port, copiant amb tota meticulositat el seu "argot"? No, perquè això, que estaria molt bé en una comèdia de costums, desdiria en un poema. Hom ha discutit si l'obra era o no era teatral. Però, en què consisteix aquesta famosa teatralitat de les obres, que obliga l'autor a emprar un llenguatge rígid, de cartó, per als seus personatges, i a fer d'ells uns personatges de cartó? Es que hi ha un receptari per a escriure comèdies i tothom ha de seguir aquest receptari? Es que són teatrals, segons aquesta definició falsa i absurda de la teatralitat, les obres de Barrie, de Sutton Vane, de Bernard Shaw, de Serig Kaisser, d'Eugeni O'Neill, les de tants altres autors que tenen obertes les portes de tots els teatres d'Europa. Breu: la tan lloada teatralitat està a l'abast de tots els mediocres, de tots els que no saben caminar sols ni apartar-se del receptari. "Poema de port" és una obra que té el que, desgraciadament, no tenen la majoria d'obres que d'un quant temps ençà s'estrenen a casa nostra: dignitat i bellesa.

Prudenci Bertrana ens ha donat, amb "Una agonía", una gran obra, una obra de la força d'"Un interior", de la força

de "L'intrusa", de Maeterlinck. Sense que hi hagi, naturalment, la més petita influència del poeta belga en l'escriptor català. "Una agonía" en la que els silencis, les pauses tenen tant valor com les paraules. Així hom pot dir: Bertrana ha bastit la seva obra amb el mínim de paraules i el màxim d'emoció.

Sota la direcció d'Enric Lluelles — direcció intel·ligent i clara — representaren aquestes tres obres amb un entusiasme i una perfecció dignes d'elogi, les actrius senyores Aurora Peris i Margarita Espinosa. Cal remarcar també la labor del senyor Vallsmadella en "La dama de l'amor feréstec". Enric Lluelles com actor, esplèndid. Discrets la senyora Coma i el senyor Comellas.

Angel Fernández pintà cinc decoracions personalíssimes. Angel Fernández és un escenògraf de talent, cridat a revolucionar la nostra escenografia. Ferm de dibuix i lluminós de color, se l'endevina ple de magnífiques preocupacions, de neguits magnífics. De les cinc decoracions preferim la primera i la tercera de "Poema de port" i la d'"Una agonía". Creiem, però, que en les obres de Puig i Ferrer i Carrión, sobretot en la de Carrion, podia estilitzar més el decorat. Calia també, segons criteri nostre, una més acurada estilització en el vestuari de "Poema de port", com féu, per exemple, Gaston Baty amb la "Maia" de Gautillon.

Cal que el públic s'assabenti també pels ulls que es tracta d'un teatre veritable i absolutament apart.

POLIORAMA

De Sutton Vane coneixíem "El viatge infinit", gràcies a l'encert de Santiago Artigas i Josefina Díaz. Ara, el talent de Lola Membrives ens dona a conèixer una altra obra de Sutton Vane: "Ida y vuelta" es titula en castellà.

Es una obra forta, intensa, en la qual el pensament, la paraula, ho són tot; una obra en la qual la teatralitat no és res, no té cap valor.

Encara que no volguem, ens recorda "Ida y vuelta" de Sutton Vane el "Retorn a Matussalen", de Bernard Shaw. La idea central de les dues obres té certes afinitats. Més que un problema de tècnica — que està a l'abast de tots els mediocres —, hom veu que Sutton es preocupa per un problema de profunditat. Sutton Vane és un artista — sempre un artista — que cala bé en l'abisme de l'ànima humana.

Hem d'agrair a Lola Membrives que ens doni obres d'aquesta tan alta qualitat. Sobretot, quan la majoria de les actrius espanyoles es dediquen a interpretar la vena tonta.

BOB

ENTREACTES

SANTIAGO MORELL

De Mèxic ens arriben noves d'aquest tenor català. L'èxit acompanya Santiago en el país de les revolucions.

NOVA COMPANYIA

L'actriu senyora Pujol i l'actor senyor Fornaguera han format una nova companyia de teatre català.

Són dos artistes que ens mereixen força crèdit. D'ells pot esperar-se'n molt.

ENRIC BORRÀS

En la segona sessió de Teatre Selecte que hom donarà a Romea, el proper dia quatre de Juliol, Enric Borràs interpretarà el protagonista de l'obra d'Enric Lluelles "El neguit de les ombres".

Aquest gest de fervor i entusiasme ens fa creure, com mai en la joventut perenne d'Enric Borràs. Es un gest jove. I intelligent.

B.

A l'Exposició s'hi dona bona música. Els Palaus de Projeccions i Nacional s'han ensenyorit ja amb magnífics concerts.

Sinó que, per ara, els elements directius d'aqueixos festivals artístics, sembla que només vulguin acontentar els rics.

En primer lloc, la democràtica "entrada general", tan barcelonina, ha estat suprimida; en segon lloc, les localitats barates que anuncien — dues pessetes i dues d'entrar a l'Exposició, quatre — aquestes localitats, ja les esgoten abans de començar a vendre-les.

Així, oireu sovint, a les guixetes:

—Una "circular".

—S'han acabat. Haurà de prendre una butaca de cinc pessetes.

—Però si l'altra nit també van dir que s'havien acabat, i després resultà que eren totes buides...

—No sé què dir-li... Jo sóc persona manada.

I el modest afectat per la bona música, que ja ha pagat l'entrada a l'Exposició i s'ha gastat una calderada en tramvies, s'ha de decidir per entornar-se'n al lilit sense Beethoven, o per gastar-se cinc pessetes més en lloc de les dues pressupostades.

Ço que crida primerament l'atenció dels estrangers, a casa nostra, és la calma, la parsimònia del nostre tarannà.

Pels bulevards de París, per la Canebière, de Marsella, la gent camina de pressa. Aquí, a la nostra Rambla, el qui vol anar per feina, s'entrebanca amb l'etern passejador badoc.

On es veu més que enlloc la mandra que ens domina, és a les parades del Metro. A totes les ciutats on hi ha Metro, els passatgers entren i surten dels cotxes ràpidament, com cal a un vehicle de màxima lleugeresa; aquí, tant els que entren com els que surten, sembla que vagin a cercar la mort.

Un amic nostre, francès, ho comentava i afegia:

—En aquest país només es nota activitat i accelerament a les Administracions de "Loterías".

Els metges, vinga fer mullader amb el cas del Dr. Asuero. A nosaltres ens plau. A veure si entre tots ens posaran una mica al corrent de les seves martingales.

Les estàtues de la plaça de Catalunya s'enyoren. Ja n'han marxat algunes.

Per nosaltres, que no quedin. Que se'n vagin; però que no tornin.

S'ha celebrat la festa del sol, projectant la pel·lícula "Aventures d'una gota d'aigua".

Aigua i sol? No fóra millor aigua amb sucre?...

Ja hem entrat a l'estiu; l'hem saludat amb flamarades. I, després, ens queixarem perquè ens dona massa ardentor. Ja som ben paus, ja, els homes.

Existeix un Comitè internacional de vaquers. I no existeix un Comitè internacional d'intellectuals.

Es veu ben clar que els vaquers estan més de llet que nosaltres.

Un enginyer belga, Mr. Lousberg ha fet un gran elogi de les il·luminacions de l'Exposició.

Veritablement, és una meravella que, acoplada amb la de l'aigua, tothom en resta meravellat.

Es diu que desapareixerà la presó vella. En tindrem una gran alegria.

A nosaltres no ens plauen les velles ni les joves.

Es fan fer uniformes nous per als vigilants de parcs públics.

A veure com els engiponaran. Que no els vesteixin com els urbans del trànsit, amb el guardapols blanc; o si no, en lloc d'autoritats, veurem fantasmes.

Al carrer de Borrell hi ha hagut una sagnant baralla de gitanos.

I encara creureu en el pacte Kellogg? Voleu que les nacions no es barallin per a ésser més grans, si es barallen els gitanos, que tot el món és seu?

Diu l'adagi que "a l'estiu, tota cuca viu".

Potser sí que és veritat això, però les cuques deuen tenir més sort que els homes.

AQUEST NUMERO

ESTA REVISAT

PER LA CENSURA

Imp. "L'Esquella" i "La Campana". — Olm, 8. — Barcelona

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELEFON 18692

OBRA NOVA de

Santiago Rusiñol

Coses viscudes

VOLUM IV DE LA
COL·LECCIÓ D'OBRES SELECTES

Preu: 2,50 ptes.

Mallorca

ALBUM-GUIA DE LA FAMOSA ILLA DAURADA

Ptes. 12

GUIA DE BARCELONA

Postals de Barcelona i de l'**Exposició**

LLUIS CAPDEVILA

Barcelona, cor de Catalunya

Guia espiritual

Ptes. 4

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorga rebaixes.

La nit de Sant Joan al Poble Espanyol

Sols hi hauria mancat la representació d'un quadro d'«època», per acabar de tenir caràcter.